SUOMEN TIETOKIRJAILIJAT RY

Viite: Lausuntopyyntö 8.4.2021 VN/9806/2021

Asia: Suomen tietokirjailijat ry:n lausunto Taiteen edistämiskeskusta koskevasta arvioinnista

Suomen tietokirjailijat ry on Suomen suurin kirjailijajärjestö, joka edustaa yli 3 200 tieto- ja oppikirjailijaa. Yhdistys edistää suomalaista tieto- ja oppikirjallisuutta, valvoo tieto- ja oppikirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa.

Toimenpidesuositus 1: Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visiota ja strategista asemointia tulee terävöittää

Kannatamme

Kommentti:

Kirjallisuus osana taiteen kenttää nähdään Taiken nykyisessä toimintamallissa kapeasti rajattuna, kirjallisuus taiteenalana koskee Taiken toiminnassa ainoastaan kaunokirjallisuutta, ei yleistä tietokirjallisuutta. Tällainen rajaus tuntuu keinotekoiselta ja vanhentuneelta. Kirjallisuuden toimintaympäristö on muuttunut. Monet nykyään suositut tietokirjallisuuden lajit, kuten esseistiikka ja narratiivinen tietokirjallisuus, haastavat myös tyylillisesti perinteistä jakoa kauno- ja tietokirjallisuuteen. Myös yleisen tietokirjallisuuden tulisi sisältyä Taiken toiminnassa kirjallisuuden alaan. Yleinen tietokirjallisuus on luovaa toimintaa ja nyt sen on perusteetta suljettu pois kirjallisuudesta taiteen ja luovan toiminnan alana.

On syytä korostaa, että parhaillaan laadittavan kansallisessa lukutaitostrategiankin valmistelussa nähdään kirjallisuus monilajisena ja laaja-alaisena. Taiken toiminnassa kirjallisuus nähdään hyvin kapeasti rajattuna.

Suomen tietokirjailijat ry:n jäsentutkimuksessa ”Tietokirjailijan taloudellinen asema 2018” yli 80 % työikäisistä jäsenistämme ilmoitti tekevänsä muuta työtä voidakseen kirjoittaa tietokirjoja. Merkittävällä määrällä näistä vastaajista työ ei liittynyt tietokirjailijan työhön eikä kyse ollut vakituisesta työsuhteesta. Yleistä tietokirjallisuutta kirjoittaa merkittävä määrä free-lancer-pohjalla toimivia tietokirjailijoita, joille apurahajärjestelmällä on suuri merkitys.

Taiken toiminnassa kirjallisuuden alan taloudellisen tuen hakujärjestelmässä tietokirjallisuus on kategorisesti suljettu hakujärjestelmän ulkopuolelle eikä sitä pidetä luovana työnä.

Taiken kautta jaettiin vuonna 2020 kolme korona-apurahahakua. Jokaisen haun osalta olemme joutuneet selvittämään Taiken kanssa tietokirjailijoiden mahdollisuutta hakea tätä apurahaa. Korona-apurahat on suunnattu henkilöille, jotka ovat koronaepidemian vuoksi menettäneet taiteelliseen työhön perustuvia työtilaisuuksia tai ansaintamahdollisuuksia.

Taikesta on ohjeistettu jäseniämme niin, että tietokirjailijat eivät voi hakea korona-apurahaa, ja asiaa on jouduttu erikseen selvittämään kunkin haun yhteydessä. OKM:n korona-apurahojen jakoperusteet eivät ole olleet yleisen tietokirjallisuuden osalta selkeät Taiken toiminnassa.

Muihin toimenpidesuosituksiin emme ota kantaa.

Helsingissä 18.5.2021

Sanna Haanpää
toiminnanjohtaja